

СОЦИОЛОШКИ АСПЕКТИ УРБАНИХ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА У САРАЈЕВУ

ДИНО ХАЦИДЕРВИШАГИЋ¹

Извод: У раду су приказани резултати истраживања социолошких аспеката урбаних зелених површина града Сарајева. Истраживање је извршено током месеца априла и почетком маја 2010. године, путем анкетног упитника, у 6 сарајевских паркова (парк Ат Мејдан, Велики парк, парк Кошево II, парк испред II гимназије, Спомен парк Враца и Парк-шума Мојмило) на подручју 4 градске општине Стари Град, Центар, Ново Сарајево и Нови Град. У оцени задовољства појединих аспеката зелених површина, испитаници су најзадовољнији са доступношћу и зеленилом, док су најмање задовољни културним и спортским садржајима зелених површина, те изолованостју зелених површина од гужве. Уопштено говорећи, испитаници су углавном незадовољни или осредње задовољни појединим аспектима зелених површина Сарајева, који су истраживани путем анкетног упитника.

Кључне речи: социолошки аспекти, урбане зелене површине, анкетни упитник, Сарајево.

SOCIOLOGICAL ASPECTS OF URBAN GREEN SPACES IN SARAJEVO

Abstract: The results of the research on sociological aspects of urban green spaces in the city of Sarajevo are presented. The research was conducted during April and the beginning of May 2010, via a survey, in six parks in Sarajevo (Mejdan Park, Great Park, Koševo II Park, Park in Front of "II gimnazija", Vraca Memorial Park and Forest-Park Mojnilo) in 4 municipalities of the city of Sarajevo: Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo and Novi Grad. Out of all the aspects of green spaces, the examinees expressed the greatest level of satisfaction with the availability of green spaces and their greenery, while they were least satisfied with the sports activities and cultural content that they offer, as well as with the isolation of green spaces from the city bustle. In general, the examinees were unsatisfied or moderately satisfied with certain aspects of the surveyed green spaces in Sarajevo.

Key words: sociological aspects, urban green spaces, survey, Sarajevo.

1. УВОД

Урбане зелене површине директно се користе за активну или пасивну рекреацију становништва, док индиректно својим присуством утичу на подизање квалитете урбане средине. Да би биле доступне становницима града, зелене површине треба да буду добро уклопљене, квалитетно и равномерно распоређене у ткиву града, односно повезане у јединствен систем зеленила (Студија зелених и рекреативних површина, 2009).

Многе постојеће урбане зелене површине у граду Сарајеву су изгубиле своју некадашњу социолошку вредност. Овоме је допринела и девастација урбаних зелених површина у већим деловима града током ратних дешавања 1992-1995. годи-

¹ мр Дино Хаџидервишагић, асистент; Универзитет у Сарајеву – Шумарски факултет, Сарајево, БиХ

не, што захтева њихову ревалоризацију која, у новонасталој ситуацији и политичко-територијалној подели града Сарајева, треба да утврди стварно стање социолошке вредности.

2. ПОДРУЧЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Узорак је одређен по територијалном принципу и величини, а у њега су укључене следеће зелене површине на подручју 4 градске општине (Стари Град, Центар, Ново Сарајево и Нови Град) како би се равномерно обухватило градско подручје Сарајева и то:

- Парк Ат Мејдан – површине 0,8 ha (Стари Град);
- Велики парк – 2,7 ha (Центар);
- Парк Кошево II – сса 3,5 ha (Центар);
- Парк испред II гимназије – сса 2,8 ha (Центар);
- Спомен парк Враца – 6,4 ha (Ново Сарајево) и
- Парк-шума Мојмило – сса 40 ha (Нови Град).

3. ПРЕДМЕТ И МЕТОДЕ

Предмет рада су урбане зелене површине Сарајева које се третирају као део јавног градског простора, односно урбаног ткива (Miliновић, V., 2002). Зелене површине представљају систем који повезује насеља – градске зоне (паркови, скверови, блоковско зеленило и др.) са приградским зеленилом (парк-шуме, заштитни појасеви итд.) и значајни су елементи сваког града (Вуковић, Љ., 2003). Овај систем се још назива „зелена инфраструктура“ (eng. green infrastructure), који је у непрекидној и динамичкој интеракцији са изграђеном структуром града (Хандервишагић, Д., 2011).

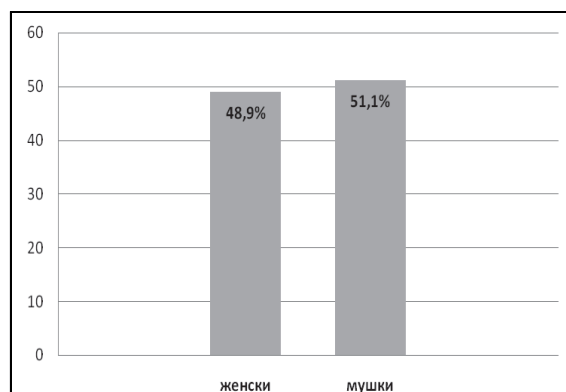
Истраживање је извршено током месеца априла и почетком маја 2010. године у циљу анализе социолошких аспеката зелених површина у граду Сарајеву. Социолошки аспекти су у овом истраживању операционализовани као:

- социо-демографска обележја посетилаца и остали социјални фактори који утичу на посету одређеним зеленим површинама;
- задовољство зеленим површинама;
- начин коришћења зелених површина и условљеност коришћења социјалним и материјалним факторима.

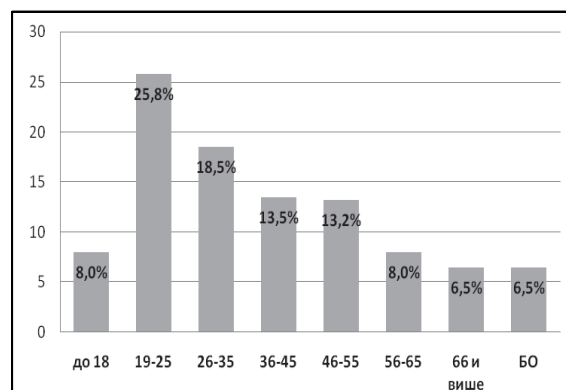
Истраживање је квантитативног типа и урађено је путем анкетног упитника. У истраживању је коришћен комбиновани узорак. Испитаници су најпре бирано намерно (особе које су затечене на одређеној зеленој површини и које ту обично долазе), а потом насумично, уз вођење рачуна о приближно равномерној заступљености испитаника по полу и старосним групама. Опис узорка приказан је у табели 1 и графиконима 1 и 2.

Табела 1. Број/процент испитаника по зеленој површини
Table 1. The number/percentage of examinees per green area

Зелена површина	Број испитаника	Процент (%)
Парк Ат Мејдан	55	16,92
Велики парк	56	17,23
Парк Кошево II	57	17,54
Парк испред II гимназије	55	16,92
Спомен парк Враца	45	13,85
Парк-шума Мојмило	57	17,54
Укупно	325	100,00

Графикон 1. Испитаници/це по полу
Diagram 1. Gender of the examinees

Графикон 2. Испитаници/це по старости
Diagram 2. Age of the examinees

4. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

4.1. Основна социо-демографска обележја посетилаца

Образовна структура анкетираних посетилаца зелених површина у Сарајеву је: 4,3% основно и ниже образовање, 48% средње, 15,1% више, 26,8% високо обра-

зовање и 5,8% није хтело одговорити на ово питање. Значајније разлике у структури су приметне код посетилаца парка испред II гимназије са 47,3% основно и ниже образовање, док су остале разлике приближне. У односу на брачно стање: 32,6% посетилаца је у браку, 6,2% је разведених, 6,2% удоваца/ица, 42,5% није у браку, док 12,6% њих није хтело одговорити. Највећи проценат посетилаца који су у браку је у Спомен парку Враца са 48,9%, док је са друге стране највећи проценат разведених у парку Кошево II са 10,5%. Укупно 33,3% испитаника има децу старију од 5 година, њих 9,2% има децу млађу од 5 година, док 57,5% нема децу.

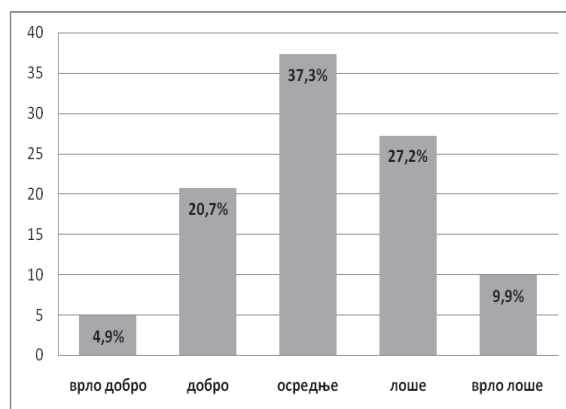
На питање где им је место пребивалишта, њих 26,4% је одговорило да је са подручја општине Нови Град, 26,1% са подручја општине Центар, док је њих 21,1% одговорило да им је место пребивалишта на подручју општине Ново Сарајево. Ови резултати су очекивани с обзиром на то да су ове три наведене општине и најгушће насељене, посебно општина Нови Град. Највећи број посетилаца у парку Ат Мејдан, њих 25,5% је са општине Ново Сарајево, иако се овај парк налази на подручју општине Стари Град, док је 21,8% посетилаца са подручја ове општине. Са друге стране посетиоци Парк-шуме Мојмило су већином са подручја општине Нови Град, њих 80,0%, где се и налази ова зелена површина. Из ових података се може закључити да на зелену површину Парк-шуме Мојмило долазе посетиоци са подручја општине Нови Град, вероватно јер им је ово најближа зелена површина, док су им друге прилично удаљене од места пребивалишта.

Следеће обележје значајно за испитивану тему је начин становања (у кући – индивидуално или у згради – колективно). У просеку, 42,4% посетилаца зелених површина живи у кући, а њих 57,6% живи (станује) у згради. Када се ови подаци посматрају у односу на различите зелене површине, може се констатовати да Велики парк и Парк-шума Мојмило значајније одступају од просека. Посетиоци Великог парка претежно живе у згради – колективно 68,5%, а у кући – индивидуално 31,5%, док са друге стране посетиоци Парк-шуме Мојмило претежно живе у кући 53,8%, а њих 46,2% живи у згради. Ови подаци за Парк-шуму Мојмило су мало изненађујући с обзиром на то да на овом подручју преовладава колективни тип становања, односно у згради. На основу овога се може закључити да у Парк-шуми Мојмило гравитирају посетиоци са знатно ширег подручја општине Нови Град.

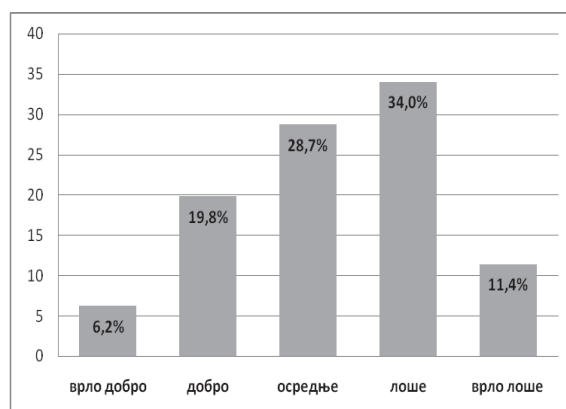
Испитаницима је постављено и питање да ли они или неко близак њима има викендицу где повремено одлазе. Ово питање је постављено под претпоставком да људи немају такву могућност и да у већој мери долазе у парк, те да су од њега у већој мери зависни. На ово питање 64,4% испитаника је одговорило потврдно. Значајнија одступања од просека су у Великом парку где су испитаници потврдно одговорили са 85,5%, те у Спомен парку Враца са 79,5%, док је најнижи потврдан одговор био код испитаника у парку Кошево II 49,1%, што значи да посетиоци овог парка имају најмању могућност провођења слободног времена у викендици.

4.2. Задовољство зеленим површинама

Испитаници су питани колико су задовољни и како оцењују зелене површине у граду/свом кварту. Расподела одговора на ово питање приказана је на графикама 3 и 4.

Графикон 3. Заступљеност и квалитет зелених површина у Сарајеву
Diagram 3. Percentage and quality of green spaces in Sarajevo

Графикон 4. Заступљеност и квалитет зелених површина у Вашем кварту
Diagram 4. Percentage and quality of green spaces in your neighbourhood

Подаци показују да су посетиоци осредње задовољни зеленим површинама у граду Сарајеву, док су зелене површине у њиховом кварту лоше. На питање о заступљености и квалитету зелених површина у граду Сарајеву њих 37,3% је одговорило да су осредње задовољни, док је 27,2% испитаника одговорило да је стање зелених површина лоше. На питање о заступљености и квалитету зелених површина у њиховом кварту 34,0% испитаника сматра да је стање зелених површина лоше, а њих 28,7% сматра да је стање зелених површина осредње. Ови резултати се могу повезати са тим да испитаници боље познају зелене површине које су у непосредној околини њиховог места становања, те да су према њима и критичнији.

Посетиоци у највећем проценту наводе да је зелена површина у граду која им се највише свиђа Велики парк 30,2% иза кога следи парк испред II гимназије са 22,1% и Парк-шума Мојмило 20,2%. Са друге стране, зелена површина у граду која им се најмање свиђа је Спомен парк Враца са 37,6%, иза кога следе парк Ат Мејдан и парк Кошево II са по 15,4%.

Посетиоци су затим оцењивали задовољство појединим садржајима/аспектима зелених површина на које долазе (и на којима су анкетирани).

Спортско-рекреативним садржајима зелених површина у Сарајеву није задовољно више од половине испитаника, 51,7%, док 36,3% сматра да је стање осредње, а тек 12,0% испитаника сматра да је стање задовољавајуће. Овим садржајима, најмање су задовољни посетиоци парка Ат Мејдан са 74,5% негативних одговора и Спомен парка Враца са 71,1%, док су најзадовољнији посетиоци Парк-шуме Мојмило са 29,8% позитивних одговора.

Подаци добијени за културне садржаје су: 57,1% испитаника је незадовољно, 31,5% сматра да је стање осредње, док је 11,4% испитаника задовољно овим аспектом. Културним садржајима су најзадовољнији посетиоци Парк-шуме Мојмило, 31,6% и парка испред II гимназије са 12,7%, а најмање су задовољни посетиоци парка Ат Мејдан са 81,8%, иако у овом парку постоји музички павиљон за одржавање концерата и изложби слика, те кафе бар, и Спомен парк Враца са 71,1% негативних одговора, у којем такође постоји простор за одржавање изложби слика, односно галерија али који је девастиран у рату. Ове резултате треба тумачити тако да се посетиоци ових паркова критички односе према овим зеленим површинама због тога што на њима постоје простори за културне садржаје али нису искоришћени на одговарајући начин.

Чистоћом зелених површина је задовољно 16,4% испитаника, 36,7% сматра да је стање осредње, док је 46,9% испитаника незадовољно овим аспектом зелених површина у граду Сарајеву. Чистоћом су најзадовољнији посетиоци Парк-шуме Мојмило са 33,3% и парка испред II гимназије са 25,5%, док су овим аспектом најмање задовољни посетиоци парка Ат Мејдан, њих 70,9% одговорило је негативно и Великог парка са 51,8% негативних одговора.

Зеленилом је задовољно 31,1% испитаника, док остали сматрају да је оно осредње, 40,6%, а 28,3% испитаника сматра да је оно незадовољавајуће. Овим аспектом најзадовољнији су посетиоци Парк-шуме Мојмило, 59,6%, а најнезадовољнији су посетиоци парка Ат Мејдан са 58,2% негативних одговора. Такође, 34,8% посетилаца сматра да највише треба садити дрвеће, 30,4% цвеће, 15,2% жбуње и траву, док њих 4,3% сматра да треба посадити нешто остало.

По питању безбедности у оквиру зелених површина, испитаници су задовољни у 15,7% случајева, 35,8% испитаника сматра да је стање осредње, односно задовољавајуће, док њих 48,5% сматра да је стање лоше. Посетиоци Парк-шуме Мојмило, њих 42,1% одговорило је позитивно на овај аспект, док су са друге стране посетиоци парка Ат Мејдан и парка код II гимназије са по 56,4% дали негативан одговор.

Инфраструктуром зелених површина је задовољно 18,2% испитаника, њих 46,3% сматра да је стање осредње, док је 35,5% незадовољно овим аспектом зелених површина. Најзадовољнији су посетиоци Парк-шуме Мојмило, 44,6% и парка испред II гимназије са 20,0% позитивних одговора, а најмање су задовољни посетиоци парка Ат Мејдан, њих 56,4% је дало негативан одговор и парка Кошево II са 40,4% негативних одговора.

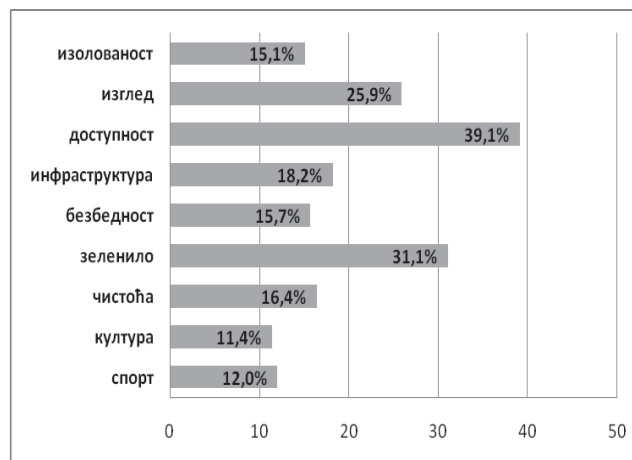
У односу на близину и доступност зелених површина, 39,1% испитаника је задовољно овим аспектом, 38,2% је исказало осредње задовољство, док је 22,8%

испитаника незадовољно близином и доступношћу зелених површина у Сарајеву. Ови подаци говоре о томе да корисници зелених површина, у односу на њихове потребе, имају прилично уједначено мишљење што се тиче овог аспекта, иако би стање зелених површина у Сарајеву могло бити и боље.

Изгледом и планом зелених површина задовољно је 25,9% испитаника, њих 42,6% сматра да је стање осредње, односно задовољавајуће, док 31,5% није задовољно овим аспектом. Највише су задовољни посетиоци Парк-шуме Мојмило, 38,6% и парка испред II гимназије са 37,0%, док су најмање задовољни овим аспектом, посетиоци парка Ат Мејдан са 54,5% и парка Кошево II са 35,1%.

Изолованост од гужве, осталих људи и „градске буке“, може бити снажан мотиватор за долазак на одређену зелену површину. Овим аспектом задовољно је само 15,1% испитаника, док је незадовољна готово половина испитаника, 49,5%. Најзадовољнији су посетиоци Парк-шуме Мојмило, њих 38,6% је одговорило позитивно, што је и очекивано јер је овај парк прилично удаљен од центра града где је бука од аутомобила и фреквенција људи већа, а налази се на периферији града уз мање фреквентне саобраћајнице, тако да делује изоловано. Најнезадовољнији овим аспектом су посетиоци парка Ат Мејдан, њих 72,7% је одговорило негативно и парка Кошево II где се њих 61,4% не слаже са овим аспектом.

Ради једноставнијег прегледа, на графикону 5, приказани су обједињени одговори о оцени степена задовољности појединих аспеката зелених површина. На графикону нису приказане разлике између посетилаца различитих зелених површина, пола и старости испитаника.

Графикон 5. Оцена степена задовољности појединих аспеката зелених површина
Diagram 5. Evaluation of satisfaction with certain aspects of green spaces

Поједине области питања, провераване су и на основу слагања/неслагања испитаника који су изнешени у упитнику. Један од таквих ставова био је: „Овај парк је у потпуности у складу са мојим потребама и укусом“. Расподела одговора на ово питање (слагање/неслагање са ставом) по парковима приказано је у табели 2.

Табела 2. Потребе и укус посетилаца паркова у Сарајеву
Table 2. The needs and preferences of park visitors in Sarajevo

	Парк Ат Мејдан	Велики парк	Парк Кошево II	Парк испред II гимназије	Спомен парк Враца	Парк-шума Мојмило	УКУПНО
слажем се	10,9%	39,6%	26,8%	54,5%	20,0%	77,2%	38,9%
не сла- жем се	52,7%	41,5%	42,9%	16,4%	57,85	5,3%	35,2%
не знам	36,4%	18,9%	30,4%	29,1%	22,2%	17,5%	25,9%
Укупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Из табеле се може видети да су „својим“ парком најзадовољнији посетиоци Парк-шуме Мојмило, а најмање посетиоци Спомен парка Враца. Такође је занимљива и подељеност посетилаца Великог парка са приближно једнаким односом оних који се слажу и оних који се не слажу са овим ставом.

4.3. Начин коришћења зелених површина

На питање колико често долазе у парк, највећи број посетилаца одговара једном седмично, 44,2%, затим свакодневно, 39,6% и једном месечно, њих 10,0%, док 6,2% посетилаца одговара да долази ређе од једном месечно. Најредовнији су посетиоци парка испред II гимназије са 61,8% свакодневних посета, а најнередовнији су посетиоци Спомен парка Враца са 13,3% посета ређих од једном месечно. Учесталост долазака у парк није повезана са полом и старошћу.

Најчешћи мотив доласка на зелене површине су одмор 35,6%, дружење 26,3%, иза чега следе провођење слободног времена са дететом 13,3% и шетња пса 7,1%. Тек 4,6% посетилаца као мотив наводи спорт и рекреацију, док њих 13,0% само пролази кроз парк (зато и нису његови посетиоци у правом смислу речи). Мотиви су донекле повезани са појединим парковима. Тако је Парк-шума Мојмило највише повезана са одмором, 50,9% и спортом и рекреацијом 14,0%, парк Кошево II са дружењем 36,8% и провођењем слободног времена са дететом, 17,5%, парк Ат Мејдан са шетњом пса 18,2%, док кроз парк испред II гимназије највише само пролазе, 23,6%.

Испитаници су питани и због чега долазе баш на одређену зелену површину. Најчешћи разлог је близина места становања 46,3%, због његове специфичности 30,6% и због тога јер је близу неког другог места на које иду 23,1%. Треба напоменути да близина места становања као фактор преовладава код посетилаца Спомен парка Враца 62,2%, а специфичност код посетилаца Парк-шуме Мојмило 50,9%. Близина је најмање релевантна посетиоцима парка Кошево II са 35,7%, а специфичност зелене површине посетиоцима Великог парка са 23,2%. На основу ових резултата може се закључити да у парку Кошево II долазе посетиоци из различитих делова града због његове специфичности јер је посетиоцима у овом парку најмање битна близина, док у Велики парк долазе посетиоци из оближњих зграда. Значај близине места становања као фактора доласка на одређену зелену површину највише је заступљен код испитаника старосне доби 19-25 година, 19,6%, те код испитаника старосне доби 26-35 година 17,6%, док је најмање заступљен код испи-

таника старосне доби до 18 година 6,8% и испитаника старосне доби 56-65 година 7,4%.

У наредном сету питања испитано је у којој мери одређени фактори утичу на посећивање зелених површина. Неки од тих фактора, за које се претпоставља да могу утицати на мању или већу посету зеленим површинама, природни су (годишње доба, доба дана, временске прилике), а неки су друштвени (доступност, активности уз компјутер/интернет и сл.). Посета зеленим површинама представља један део слободног времена које људи имају на располагању, па наведене друштвене факторе треба разумети у контексту укупног времена којим људи располажу и начина његове расподеле на одређене активности – буџет времена (Х а џ и д е р в и ш а г и ћ, Д., 2011).

Фактори које посетиоци највише наводе као разлог њихове посете зеленим површинама су временске прилике 45,8%, затим следи годишње доба 26,5%, доба дана 17,8%, доступност 12,6%, здравствено стање 7,7%, излет изван града 7,4% и остало 5,2%. Занимљив податак је да ни један посетилац као фактор посећивања зелених површина не наводи активности уз компјутер/интернет. Појединачни резултати анкетања који се односе на зелене површине су прилично уједначени. Посетиоци Великог парка најчешће наводе временске прилике 53,6% као фактор који утиче на посећивање зелених површина, док је овај фактор најмање изражен код посетилаца Парк-шуме Мојмило 29,8%. Више од других, посетиоци Спомен парка Враца наводе годишње доба 42,2%, док је излет изван града као фактор посећивања зелених површина највише изражен код посетилаца Парк-шуме Мојмило 15,6%, у односу на друге зелене површине. Здравствено стање је најмање изражено код посетилаца парка испред II гимназије 1,8%, а највише код посетилаца Спомен парка Враца, 17,8% и Парк-шуме Мојмило, 10,5%. Доступност је највише изражена код посетилаца Спомен парка Враца, 22,2%, а најмање код посетилаца Великог парка, 5,4%.

Испитаници су даље питани у које време обично долазе у парк. Њих 50,5% одговара да је то послеподне, 18,5% пре подне, 17,2% предвече, 12,0% ујутро и 1,8% ноћу. Посетиоци Парк-шуме Мојмило, у односу на друге зелене површине, најчешће наводе јутро, 26,3%, као време у које обично долазе у парк, док је овај период најмање изражен код посетилаца Великог парка, само 1,8%. Посетиоци парка Ат Мејдан најчешће долазе предвече 29,1%, у односу на друге зелене површине.

Посетиоци се у парковима задржавају најчешће око сат-два, њих 56,3%, мање од сата 29,5% и више сати 14,2%. У парковима се најкраће просечно задржавају посетиоци Великог парка 46,4% и парка испред II гимназије 41,8%, док се са друге стране посетиоци најдуже задржавају у Парк-шуми Мојмило, 35,1%, што је по свој прилици резултат времена које је потребно издвојити за долазак у тај парк. Мушкарци и жене се приближно исто време задржавају у парковима.

5. ЗАКЉУЧЦИ

Утврђено је да социо-демографска обележја (пол, старост, образовање и материјално стање) нису значајни за одређивање за одређену зелену површину. Посетиоци зелених површина у 57,6% случајева живе у згради и немају викендицу на

коју повремено одлазе, 34,4%, што се може довести у везу са степеном њихове зависности од зелених површина у граду.

Задовољство зеленим површинама у граду је осредње, 37,3%, док је задовољство зеленим површинама у кварту, у ком испитаници станују лоше, 34,0%, што се може повезати са закључком да се испитаници више критички односе према зеленим површинама у њиховом кварту, јер та места и боље познају. Зелене површине којима су испитаници највише задовољни су Велики парк и парк испред II гимназије, док су најмање задовољни Спомен парком Враца и парком Ат Мејдан.

Посетиоци на зелене површине најчешће долазе због близине места становања и специфичности зелене површине. На њихове посете највише утичу природни фактори, односно временске прилике, годишње доба и доба дана. Активности уз компјутер/интернет као фактор посећивања зелених површина није наведен ни у једном случају. Осим ових, посете значајно зависе и од доступности самих зелених површина, као и од здравственог стања испитаника. Време у које посетиоци најчешће долазе у паркове је послеподне и пре подне, а најчешће се задржавају око сат-два.

У оцени задовољства појединих аспеката зелених површина испитаници су најзадовољнији са доступношћу и зеленилом, док су најмање задовољни културним и спортским садржајима зелених површина, те изолованостју зелених површина од гужве.

Уопштено говорећи, испитаници су већином незадовољни или осредње задовољни појединим аспектима зелених површина Сарајева, који су истраживани путем анкетног упитника, што доводи до закључка да се стање брзо мора поправити, посебно у оним аспектима са којима су испитаници најмање задовољни.

ЛИТЕРАТУРА

- Х а ц и д е р в и ш а г и ћ, Д. (2011): Валоризација и типизација зелених површина Сарајева према функцији, значају и положају унутар физичке структуре града. Мастер рад, Шумарски факултет Универзитета у Београду, Београд.
- М и л и н о в и ћ, В., (2002): Urbanizam i životna sredina. Skripta, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.
- В у ј к о в и ћ, Љ., (2003): Пејзажна архитектура – планирање и пројектовање. II издање, Шумарски факултет Универзитета у Београду, Београд.
- (2009): Студија зелених и рекреативних површина. Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, Департман за воћарство, виноградарство, хортикултуру и пејзажну архитектуру, Нови Сад.

SOCIOLOGICAL ASPECTS OF URBAN GREEN SPACES IN SARAJEVO

Dino Hadžidervišagić

S u m m a r y

Six parks in Sarajevo (At Međdan Park, Great Park, Koševo II Park, Park in Front of “II gimnazija”, Vraca Memorial Park and Forest-Park Mojmiilo) in 4 municipalities of the city of Sarajevo: Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo and Novi Grad, were surveyed during April and the beginning of May 2011. The sample was selected based on the park size and location. The sociological aspects of this research were operationalized in three groups: socio-demographic characteristics of visitors and other sociological factors that influence the visitation of certain green spaces, user satisfaction with green spaces, and social and financial factors that condition the use.

Based on the analysis of the results it was determined that socio-demographic characteristics (gender, age, education, and financial state) are not significant factors when it comes to choosing a certain green area. The satisfaction with green spaces in the city is at a medium level (37.3%), while the satisfaction with green spaces in the examinees' neighbourhood of residence is low (34.0%). From this, it can be concluded that the examinees are more critical to green spaces in their own neighbourhood since they are more familiar with such spaces. Most frequently, visitors come to a certain green area because of its proximity to their place of residence and special characteristics of the green area. The frequency of visiting is mostly influenced by natural factors, i.e. the weather, season of the year and the time of day. Out of all the aspects of green spaces, the examinees expressed the greatest level of satisfaction with the availability of green spaces and their greenery, while they were least satisfied with the sports activities and cultural content that they offer, as well as the isolation of green spaces from the city bustle.

In general, the examinees were unsatisfied or moderately satisfied with certain aspects of the surveyed green spaces in Sarajevo.

